

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. lapkričio 24 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Valstybės pagalba – Visuomeninis transliuotojas – SESV 106 straipsnio 2 dalis – Bendros ekonominės svarbos paslaugos – Su vidaus rinka suderinama pagalba – SESV 108 straipsnio 3 dalis – Pranešimas – Nebuvimas – Gavėjo pareiga sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai – Palūkanų apskaičiavimas – Sumos, į kurias reikia atsižvelgti“

Byloje C-445/19

dėl *Østre Landsret* (Rytų regiono apygardos teismas, Danija) 2019 m. gegužės 29 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. birželio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Viasat Broadcasting UK Ltd

prieš

TV2/Danmark A/S,

Danijos Karalystę

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), kolegijų pirmininkai A. Arabadžiev, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra ir A. Kumin, teisėjai T. von Danwitz, C. Toader, I. Jarukaitis ir N. Jääskinen,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Viasat Broadcasting UK Ltd*, atstovaujamos *advokater* P. Jakobsen ir M. Honoré,
- *TV2/Danmark A/S*, atstovaujamos *advokat* O. Kockvedgaard,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos M.S. Wolff ir J. Nymann-Lindegren, padedamų *advokat* R. Holdgaard,

* Proceso kalba: danų.

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir J. Langer,
 - Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll ir F. Koppensteiner,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos B. Stromsky, padedamo *advokat* M. Niessen,
- susipažinęs su 2020 m. rugsėjo 3 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada, priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 106 straipsnio 2 dalies ir 108 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Viasat Broadcasting UK Ltd* (toliau – *Viasat*) ginčą su *TV2/Danmark A/S* (toliau – TV2) ir Danijos Karalystė dėl TV2 pareigos mokėti palūkanas už laikotarpį, kuriuo buvo neteisėtai įgyvendintos pagalbos, kurią ji gavo, priemonės, prieš Europos Komisijai priimant galutinį sprendimą, kuriuo jos pripažintos suderinamomis su vidaus rinka.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 3 TV2 yra Danijos visuomeninis transliuotojas, kuriam pavesta teikti viešąsias paslaugas – kurti ir transliuoti nacionalines ir regionines televizijos programas.
- 4 Gavusi skundą Komisija savo 2004 m. gegužės 19 d. Sprendime 2006/217/EB dėl Danijos priemonių *TV2/Danmark* naudai (OL L 85, 2006, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 368, 2006, p. 112) išnagrinėjo TV2 finansavimo sistemą. Tame sprendime Komisija nusprendė, kad šios priemonės yra valstybės pagalba, kurią Danijos Karalystė laikotarpiu nuo 1995 iki 2002 metų suteikė įmonei TV2 licencijos mokesčių ir kitų priemonių forma, tačiau ši pagalba pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį yra suderinama su vidaus rinka, išskyrus 628,2 mln. Danijos kronų (DKK) sumą (maždaug 85 mln. EUR).
- 5 Po to, kai minėtas sprendimas 2008 m. spalio 22 d. Bendrojo Teismo sprendimu *TV2/Danmark ir kt. / Komisija* (T-309/04, T-317/04, T-329/04 ir T-336/04, EU:T:2008:457) buvo panaikintas, Komisija šias priemones išnagrinėjo iš naujo.
- 6 Užbaigusi šį nagrinėjimą Komisija savo 2011 m. balandžio 20 d. Sprendime 2011/839/ES dėl priemonių (C 2/03), kurias Danija įgyvendino *TV2/Danmark* naudai (OL L 340, 2011, p. 1), nusprendė, kad šios priemonės, kurių imtasi laikotarpiu nuo 1995 iki 2002 metų TV2 naudai lėšų iš licencijos mokesčio ir kitų priemonių, kurie buvo to sprendimo dalykas, forma, pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį yra valstybės pagalba, kuri buvo įgyvendinta neteisėtai, pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį, tačiau ši pagalba pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį yra suderinama su vidaus rinka.
- 7 TV2 Bendrajame Teisme pareiškė ieškinį dėl minėto sprendimo dalinio panaikinimo.
- 8 2015 m. rugsėjo 24 d. Sprendimu *TV2/Danmark / Komisija* (T-674/11, EU:T:2015:684) Bendrasis Teismas panaikino Sprendimą 2011/839 tiek, kiek Komisija buvo nusprendusi, kad 1995 ir 1996 metais bendrovei TV2 per TV2 fondą pervestos pajamos iš reklamos yra valstybės pagalba, o likusią ieškinio dalį atmetė.
- 9 TV2, Komisija ir *Viasat* tą sprendimą apskundė.

- 10 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimu *TV2/Danmark / Komisija* (C-649/15 P, EU:C:2017:835) Teisingumo Teismas atmetė TV2 apeliacinį skundą.
- 11 Savo 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimu *Komisija / TV2/Danmark* (C-656/15 P, EU:C:2017:836) ir 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimu *Viasat Broadcasting UK / TV2/Danmark* (C-657/15 P, EU:C:2017:837) Teisingumo Teismas panaikino 2015 m. rugsėjo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimą *TV2/Danmark / Komisija* (T-674/11, EU:T:2015:684) tiek, kiek juo buvo panaikintas Sprendimas 2011/839 (kaip nurodyta šio sprendimo 8 punkte), ir galutinai išsprendė bylą, atmesdamas TV2 ieškinį dėl to sprendimo panaikinimo.
- 12 Tuomet *Viasat* kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą – *Østre Landsret* (Rytų regiono apygardos teismas, Danija) – su prašymu įpareigoti TV2 sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai atitinkama pagalba buvo teikiama neteisėtai, t. y. už laikotarpį nuo 1995 iki 2011 metų, kurias TV2, laukdama, kol Komisija priims galutinį sprendimą, kaip nurodyta SESV 108 straipsnio 3 dalyje, būtų privalėjusi sumokėti nuo atitinkamos šios pagalbos sumos, jeigu būtų buvusi priversta pasiskolinti šią sumą rinkoje.
- 13 Šiomis aplinkybėmis *Østre Landsret* (Rytų regiono apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar nacionalinio teismo pareiga įpareigoti pagalbos gavėją sumokėti palūkanas už neteisėtumo laikotarpį (žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimą *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79)) taikoma ir tokiu, kaip nagrinėjamas, atveju, kai neteisėtą valstybės pagalbą sudaro kompensacija už viešąsias paslaugas, kuri, kaip nustatyta vėliau, pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį buvo suderinama su vidaus rinka, ir kai pagalbą buvo leista teikti remiantis viešąsias paslaugas teikiančios įmonės bendros finansinės būklės, įskaitant jos kapitalizaciją, vertinimu?
2. Ar nacionalinio teismo pareiga įpareigoti pagalbos gavėją sumokėti palūkanas už neteisėtumo laikotarpį (žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimą *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79)) taikoma ir sumoms, kurias tokiu, kaip nagrinėjamas, atveju pagalbos gavėjas pervedė su juo susijusioms įmonėms, laikydamasis viešojoje teisėje nustatytos pareigos, tačiau kurios galutiniame Komisijos sprendime buvo pripažintos pagalbos gavėjui suteikta nauda, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį?
3. Ar nacionalinio teismo pareiga įpareigoti pagalbos gavėją sumokėti palūkanas už neteisėtumo laikotarpį (žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimą *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79)) taikoma ir valstybės pagalbai, kurią pagalbos gavėjas tokiu, kaip nagrinėjamas, atveju gavo iš valstybės kontroliuojamos įmonės, o dalis jos lėšų gauta iš pagalbos gavėjo paslaugų pardavimo?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 14 Teismo posėdis, kuris iš pradžių buvo numatytas 2020 m. balandžio 20 d., o vėliau nukeltas į birželio 8 d., dėl sveikatos krizės buvo atšauktas ir klausimai, kurie buvo pateikti tam, kad į juos būtų atsakyta žodžiu, buvo pakeisti į klausimus, kurie turi būti atsakyti raštu. Šalys į šiuos klausimus atsakė per nustatytus terminus.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 15 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 108 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionaliniams teismams tenkanti pareiga įpareigoti valstybės pagalbos, įgyvendintos pažeidžiant šią nuostatą, gavėją sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, taikoma ir tuomet, kai Komisija galutiniame sprendime nusprendžia, kad pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį pagalba buvo suderinama su vidaus rinka.
- 16 Pirmiausia primintina, kad Sąjungos normų valstybės pagalbos srityje taikymas grindžiamas, viena vertus, nacionalinių teismų ir, kita vertus, Komisijos ir Sąjungos teismų lojalus bendradarbiavimo pareiga, pagal kurią kiekvienas veikia pagal SESV jam priskirtą vaidmenį (2016 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *PGE*, C-574/14, EU:C:2016:686, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), o jų atitinkami vaidmenys yra vienas kitą papildantys, tačiau atskiri (2013 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 17 Pagalbos priemonių suderinamumo su vidaus rinka vertinimas priklauso išimtinai Komisijos, kontroliuojamos Sąjungos teismų, kompetencijai, o nacionaliniai teismai, kol bus priimtas galutinis Komisijos sprendimas, užtikrina teisės subjektų teisių apsaugą valstybės institucijoms galbūt pažeidus SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatytą draudimą (2013 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 18 Pastarojoje nuostatoje nustatyta prevencine kontrole, taikoma naujos pagalbos projektams, siekiama, kad būtų įgyvendinta tik su vidaus rinka suderinama pagalba. Siekiant šio tikslo, pagalbos projekto įgyvendinimas atidedamas iki to laiko, kai, Komisijai priėmus galutinį sprendimą, išnyks abejonės dėl jo suderinamumo (2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Vodafone Magyarország*, C-75/18, EU:C:2020:139, 19 punktas ir 2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Tesco-Global Áruházak*, C-323/18, EU:C:2020:140, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 19 Pareiga pranešti yra viena iš pagrindinių kontrolės sistemos, kurią SESV įtvirtina valstybės pagalbos srityje, sudedamųjų dalių. Pagal šią sistemą valstybės narės privalo, viena vertus, pranešti Komisijai apie kiekvieną priemonę, kuria siekiama teikti ar keisti pagalbą, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, ir, kita vertus, pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį neįgyvendinti šios priemonės, kol ši Sąjungos institucija nepriėmė galutinio sprendimo dėl šios priemonės (2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 20 Šio 108 straipsnio 3 dalyje numatytu draudimu siekiama užtikrinti, kad pagalbos padariniai nepasireikštų, kol Komisija neturės protingo termino projektui detaliam išnagrinėti ir prireikus SESV 108 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrai pradėti (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 36 punktas).
- 21 Esant tokiai situacijai, kai Komisija dėl pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį įgyvendintos pagalbos priėmė galutinį sprendimą, kuriuo ši pagalba pripažįstama suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnį, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad galutinis Komisijos sprendimas *a posteriori* neįteisina įgyvendinimo priemonių, kurios buvo neteisėtos dėl to, kad priimtos pažeidžiant šio 108 straipsnio 3 dalies paskutiniame sakinyje nustatytą draudimą. Bet kuris kitas aiškinimas skatintų atitinkamą valstybę narę pažeidinėti šią nuostatą ir ji netektų savo veiksmingumo (šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 40 punktą).

- 22 Esant tokiai situacijai Sąjungos teisė įpareigoja nacionalinius teismus imtis priemonių, kurios būtų tinkamos veiksmingai ištaisyti neteisėtumo pasekmes (šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 46 punktą).
- 23 Jei esant konkrečiam pagalbos planui (neatsižvelgiant į tai, ar jis suderinamas su vidaus rinka) SESV 108 straipsnio 3 dalies nesilaikymas nesukeltų didesnių nepatogumų ar sankcijų, palyginti su tuo atveju, jei šios nuostatos būtų laikomasi, valstybių narių suinteresuotumas pranešti apie pagalbą ir palaukti sprendimo dėl suderinamumo (taigi, ir Komisijos vykdomos kontrolės veiksmingumo lygis) būtų gerokai mažesnis (2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, EU:C:2006:644, 42 punktas).
- 24 Šiomis aplinkybėmis, kaip matyti iš 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79), kalbant apie pagalbos įgyvendinimo pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį pasekmes reikia atskirti neteisėtos pagalbos susigrąžinimą ir palūkanų mokėjimą už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai.
- 25 Viena vertus, kalbant apie neteisėtos pagalbos susigrąžinimą, pažymėtina, jog tikslui užtikrinti, kad nesuderinama pagalba nebūtų niekada įgyvendinama, kuriuo grindžiama SESV 108 straipsnio 3 dalis, neprieštarauja išankstinis neteisėtos pagalbos suteikimas tais atvejais, kai Komisija priima galutinį sprendimą, kuriuo ši pagalba pripažįstama suderinama su vidaus rinka (šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 46-49 punktus). Todėl nacionalinis teismas neprivalo nurodyti sugrąžinti minėtą pagalbą (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 55 punktas).
- 26 Kita vertus, pagal Sąjungos teisę nacionalinis teismas privalo nurodyti pagalbos gavėjui sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 52 ir 55 punktai; taip pat 2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 134 punktas).
- 27 Ši nacionaliniam teismui tenkanti pareiga išplaukia iš to, kad pagalbos įgyvendinimas pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį suteikia pagalbos gavėjui nepagrįstą naudą, kurią sudaro, pirma, nesumokėtos palūkanos, kurias jis būtų sumokėjęs nuo atitinkamos suderinamos pagalbos sumos, jeigu būtų turėjęs pasiskolinti šią sumą rinkoje, laukdamas, kol Komisija priims galutinį sprendimą, ir, antra, jo konkurencinės padėties pagerinimas, palyginti su kitais rinkos subjektais, laikotarpiu, kai atitinkama pagalba buvo teikiama neteisėtai (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 51 punktas ir 2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 132 punktas). Šios pagalbos neteisėtumo poveikis būtų tai, kad, viena vertus, šie ūkio subjektai patirtų riziką (kuri galiausiai nepasireikštų), kad bus įgyvendinta nesuderinama pagalba, ir, kita vertus, jie gali būti priversti patirti suderinamos pagalbos poveikį anksčiau, nei turėtų (kalbant apie konkurenciją) (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 50 punktas).
- 28 Kaip savo išvados 23–25, 35 ir 49 punktuose iš esmės pažymėjo generalinė advokatė, esant tokiai situacijai, kai Komisija priėmė galutinį sprendimą, kuriuo neteisėta pagalba pagal SESV 107 straipsnį buvo pripažinta suderinama su vidaus rinka, minėta pareiga, kurią Teisingumo Teismas yra nustatęs 2008 m. vasario 12 d. Sprendime *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79), taikoma bet kokiai pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį įgyvendintai pagalbai, įskaitant atvejus, kai Komisija galutiniame sprendime nusprendžia, kad atitinkama pagalba pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį yra suderinama su vidaus rinka.

- 29 Primintina, kad pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį, pirma, įmonėms, kurioms patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms Sutartyse nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei tai nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patikėtų specialių uždavinių, ir, antra, prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Sąjungos interesams.
- 30 Ši nuostata, kuria siekiama suderinti valstybių narių interesą tam tikras įmones naudoti kaip ekonominės arba socialinės politikos instrumentą su Europos Sąjungos interesu laikytis konkurencijos taisyklių ir apsaugoti bendrosios rinkos vientisumą (2010 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Federutility ir kt.*, C-265/08, EU:C:2010:205, 28 punktą ir 2017 m. kovo 8 d. Sprendimo *Viasat Broadcasting UK / Komisija*, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 31 punktą), turi būti aiškinama atsižvelgiant į paaiškinimus, pateiktus Protokole (Nr. 26) dėl bendrus interesus tenkinančių paslaugų (OL C 202, 2016, p. 307) ir, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjama sritimi, Protokole (Nr. 29) dėl valstybių narių visuomeninės transliacijos sistemos (OL C 202, 2016, p. 311) (2017 m. kovo 8 d. Sprendimo *Viasat Broadcasting UK / Komisija*, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 36 punktą).
- 31 Viena vertus, Protokolo (Nr. 26) dėl bendrus interesus tenkinančių paslaugų 1 straipsnyje nurodyta, kad valstybės narės turi „didelę veiksmų laisvę“ teikiant, pavedant teikti ar organizuojant kuo labiau vartotojų poreikius atitinkančias bendrus ekonominius interesus tenkinančias paslaugas (2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-171/17, EU:C:2018:881, 48 punktą).
- 32 Kita vertus, pagal Protokolą (Nr. 29) dėl valstybių narių visuomeninės transliacijos sistemos „Sutarčių nuostatos nepažeidžia valstybių narių kompetencijos finansuoti visuomeninę transliaciją, jeigu šis finansavimas teikiamas transliuojančiosioms organizacijoms, kad jos vykdytų su viešosiomis paslaugomis susijusius įgaliojimus, kuriuos suteikia, apibrėžia ir organizuoja kiekviena valstybė narė, ir jeigu šis finansavimas prekybos sąlygų ir konkurencijos Sąjungoje nepaveikia taip, kad pakenktų bendriems interesams, taip pat atsižvelgiant į šios viešosios paslaugos funkcijų vykdymą“.
- 33 Valstybės narės turi teisę, laikydamosi Sąjungos teisės, nustatyti bendros ekonominės svarbos paslaugų (be kita ko, visuomeninio transliavimo) apimtį ir teikimo organizavimą, atsižvelgdamos ypač į savo nacionalinės politikos tikslus. Šiuo klausimu valstybės narės turi plačią diskreciją, kurią Komisija gali ginčyti tik akivaizdžios klaidos atveju (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-171/17, EU:C:2018:881, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 34 Vis dėlto diskrecija, kurią turi valstybės narės, kai apibrėžia bendros ekonominės svarbos paslaugas, bet kuriuo atveju turi būti naudojamosi laikantis Sąjungos teisės (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Comunidad Autónoma del País Vasco ir kt. / Komisija*, C-66/16 P–C-69/16 P, EU:C:2017:999, 71 punktą ir 2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ir kt. / Komisija*, C-817/18 P, EU:C:2020:637, 95 punktą).
- 35 Klausimas, ar priemonė turi būti laikoma valstybės pagalba, yra ankstesnis už klausimą, kurio esmė – patikrinimas (jei būtina), ar pagal SESV 107 straipsnį nesuderinama pagalba vis dėlto yra reikalinga uždaviniui, patikėtam subjektui, kuriam taikoma atitinkama priemonė, vykdyti, kaip tai suprantama pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 8 d. Sprendimo *Viasat Broadcasting UK / Komisija*, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 34 punktą). Todėl prieš galimą priemonės nagrinėjimą šios nuostatos atžvilgiu Komisija turi galėti patikrinti, ar ši priemonė yra valstybės pagalba, o tam reikalingas išankstinis pranešimas šiai Sąjungos institucijai apie planuojamą priemonę pagal SESV 108 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį.
- 36 Be to, bet kuri bendrosios taisyklės, kurioje nustatyta ši pranešimo pareiga, tenkanti valstybėms narėms pagal Sutartis ir esanti vienu iš svarbiausių valstybės pagalbos kontrolės sistemos elementų, išimtis turi būti aiškiai numatyta (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 59 ir 60 punktus).

- 37 Pagal SESV 109 straipsnį Europos Sąjungos Tarybai leidžiama priimti atitinkamus SESV 107 ir 108 straipsnių taikymo reglamentus ir konkrečiai nustatyti SESV 108 straipsnio 3 dalies taikymo sąlygas bei pagalbos rūšis, kurioms pastarojoje nuostatoje nustatyta tvarka netaikoma. Šiomis aplinkybėmis pagal SESV 108 straipsnio 4 dalį Komisija gali priimti reglamentus, susijusius su valstybės pagalbos rūšimis, dėl kurių Taryba pagal SESV 109 straipsnį nustatė, kad SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatyta procedūra gali būti netaikoma (2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 38 Taigi būtent pagal EB 94 straipsnį (tapusį EB 89 straipsniu, vėliau – SESV 109 straipsniu) buvo priimtas 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 994/98 dėl [SESV 107 ir 108] straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 142, 1998, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 312), pagal kurį vėliau buvo priimti 2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 800/2008, skelbiantis tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant [SESV 107 ir 108] straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) (OL L 214, 2008, p. 3), paskui – 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant [SESV] 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 303, 2015, p. 109) (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Kaip priminta reglamentų Nr. 800/2008 ir 651/2014 7 konstatuojamosiose dalyse, valstybės pagalbai pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, kuriai netaikomi šie reglamentai, toliau taikomas reikalavimas pranešti pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 59 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Be to, iš paties SESV 106 straipsnio 2 dalies teksto matyti, kad pagal šią nuostatą nuo SESV taisyklių leidžiančios nukrypti nuostatos leidžiamos tik tuo atveju, jeigu jos būtinos ypatingiems uždaviniams, priskirtiems įmonei, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, vykdyti (2017 m. kovo 8 d. Sprendimo *Viasat Broadcasting UK / Komisija*, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 29 punktą ir 2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ir kt. / Komisija*, C-817/18 P, EU:C:2020:637, 97 punktą), o tai valstybės pagalbos srityje prireikus turi patikrinti Komisija, prieš įgyvendinant pagalbą. Kaip nuspręsta šio sprendimo 35 punkte, toks patikrinimas gali būti atliktas tik po to, kai apie planuojamą priemonę pagal SESV 108 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį buvo pranešta šiai Sąjungos institucijai, kad ji galėtų patikrinti, ar ši priemonė yra valstybės pagalba. Todėl tai, kad įmonė, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, vykdo uždavinius, savaime negali pateisinti nukrypimo nuo šioje nuostatoje numatytos pranešimo pareigos.
- 41 Taigi valstybės pagalbai, kuriai netaikoma aiški, nuo bendrosios taisyklės, kurioje nustatyta ši SESV 108 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje numatyta išankstinio pranešimo pareiga, leidžianti nukrypti nuostata, toliau taikoma ši pareiga, įskaitant atvejus, kai pagalba skirta įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas. Todėl valstybės narės turi pareigą neįgyvendinti tokių priemonių tol, kol Komisija dėl jų nepriėmė galutinio sprendimo.
- 42 Galiausiai reikia priminti, kad remiantis suformuota jurisprudencija, atsižvelgiant į privalomąjį pagal SESV 108 straipsnį Komisijos vykdomos valstybės pagalbos kontrolės pobūdį, viena vertus, pagalbą gavusios įmonės teisėtų lūkesčių dėl pagalbos teisėtumo iš principo galėtų turėti, tik jei pagalba suteikta laikantis šiame straipsnyje numatytos procedūros, ir, kita vertus, rūpestingas ūkio subjektas paprastai turi gebėti įsitikinti, kad šios procedūros buvo laikytasi. Konkrečiai kalbant, kai pagalba pradedama teikti iš anksto nepranešus Komisijai (todėl pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį ji yra neteisėta), pagalbos gavėjas tuo metu negali turėti teisėtų lūkesčių nei dėl šios pagalbos suteikimo teisėtumo (2019 m. kovo 5 d. Sprendimo *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 98 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), nei atitinkamai dėl naudos, kurios jis gauna dėl to, kad už laikotarpį, kai pagalba buvo teikiama neteisėtai, nebuvo sumokėtos palūkanos, teisėtumo.

- 43 Iš to matyti, kad, siekiant užtikrinti, jog šioje nuostatoje numatyta pranešimo pareiga būtų veiksminga, o Komisijos vykdomas valstybės pagalbos nagrinėjimas – tinkamas ir išsamus, nacionaliniai teismai dėl šios pareigos pažeidimo turi padaryti išsamias išvadas ir priimti jam ištaisyti tinkamas priemones, o tai, kaip nurodyta šio sprendimo 26 punkte, apima neteisėtos pagalbos gavėjo pareigą sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, net jeigu šis gavėjas yra įmonė, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, kaip tai suprantama pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį.
- 44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: SESV 108 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionaliniams teismams tenkanti pareiga įpareigoti valstybės pagalbos, įgyvendintos pažeidžiant šią nuostatą, gavėją sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, taikoma ir tuomet, kai Komisija galutiniam sprendime nusprendžia, kad pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį ši pagalba yra suderinama su vidaus rinka.

Dėl antrojo ir trečiojo prejudicinių klausimų

- 45 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 108 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionaliniams teismams tenkanti pareiga įpareigoti valstybės pagalbos, įgyvendintos pažeidžiant šią nuostatą, gavėją sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, taikoma ir pagalbai, kurią šis gavėjas pervedė su juo susijusioms įmonėms, ir pagalbai, kurią jam pervedė valstybės kontroliuojama įmonė.
- 46 Konkrečiai kalbant, tas teismas norėtų žinoti, ar – kadangi TV2 gautos pagalbos priemonės apima, viena vertus, lėšas iš licencijos mokesčio, kurios laikotarpiu nuo 1997 iki 2002 metų buvo pervestos TV2, o vėliau – jos regioniniams kanalams, ir, kita vertus, pajamas iš reklamos, kurias 1995 ir 1996 metais *TV2 Reklame A/S* per TV2 fondą pervedė TV2, – šių lėšų ir pajamų sumos turi būti įskaičiuotos į bendrą pagalbos sumą, nuo kurios turi būti skaičiuojamos minėtos palūkanos.
- 47 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, pirma, 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimu *TV2/Danmark / Komisija* (C-649/15 P, EU:C:2017:835) Teisingumo Teismas atmetė TV2 apeliacinį skundą dėl 2015 m. rugsėjo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimo *TV2/Danmark / Komisija* (T-674/11, EU:T:2015:684) ir taip patvirtino Bendrojo Teismo vykdomos kontrolės tinkamumą, nes šis pastarojo sprendimo 165–174 punktuose nusprendė, kad minėtos lėšos yra bendrovei TV2 suteikta valstybės pagalba.
- 48 Antra, 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimu *Komisija / TV2/Danmark* (C-656/15 P, EU:C:2017:836) ir 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimu *Viasat Broadcasting UK / TV2/Danmark* (C-657/15 P, EU:C:2017:837) Teisingumo Teismas panaikino 2015 m. rugsėjo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimą *TV2/Danmark / Komisija* (T-674/11, EU:T:2015:684) tiek, kiek juo buvo panaikintas Sprendimas 2011/839, nes Komisija jame buvo nusprendusi, kad 1995 ir 1996 metų pajamos iš reklamos, kurios per TV2 fondą buvo pervestos TV2, yra valstybės pagalba, ir, atmetęs bendrovės TV2 pareikštą ieškinį dėl to sprendimo panaikinimo, galutinai išsprendė ginčą.
- 49 Iš to matyti, kad Sąjungos teismai patvirtino minėto sprendimo galiojimą ir galutinai nusprendė, jog šio sprendimo 46 punkte nurodytos lėšos ir pajamos yra valstybės pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.
- 50 Šiomis aplinkybėmis atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą ir, kaip savo išvados 53 punkte pažymėjo generalinė advokatė, nuo šių lėšų ir pajamų sumų, kurias gavo TV2 ir kurios yra pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį suteiktos pagalbos sudėtinė dalis, taip pat turi būti sumokėtos palūkanos už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai.

- 51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti: SESV 108 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionaliniams teismams tenkanti pareiga įpareigoti valstybės pagalbos, suteiktos pažeidžiant šią nuostatą, gavėją sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, taikoma ir pagalbai, kurią šis gavėjas pervedė su juo susijusioms įmonėms, ir pagalbai, kurią jam pervedė valstybės kontroliuojama įmonė.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. SESV 108 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionaliniams teismams tenkanti pareiga įpareigoti valstybės pagalbos, įgyvendintos pažeidžiant šią nuostatą, gavėją sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, taikoma ir tuomet, kai Europos Komisija galutiniame sprendime nusprendžia, kad pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį ši pagalba buvo suderinama su vidaus rinka.**
- 2. SESV 108 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionaliniams teismams tenkanti pareiga įpareigoti valstybės pagalbos, suteiktos pažeidžiant šią nuostatą, gavėją sumokėti palūkanas už laikotarpį, kai ši pagalba buvo teikiama neteisėtai, taikoma ir pagalbai, kurią šis gavėjas pervedė su juo susijusioms įmonėms, ir pagalbai, kurią jam pervedė valstybės kontroliuojama įmonė.**

Parašai.